

Eduskunta, Sosiaali- ja terveysvaliokunta

LAUSUNTO

12.11.2024

EOAK/6204/2024

ASIA: HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI TOIMEENTULOTUESTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA (HE 133/2024 VP)

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt oikeusasiamieheltä lausuntoa yllä mainitusta hallituksen esityksestä.

Esityksessä ehdotetaan mm., että keliakiasta aiheutuvia ylimääräisiä ravintomenoja huomioitaisiin perustoimeentulotuen muina perusmenoina 25 eurolla kuukaudessa. Tämä koskisi 16 vuotta täyttäneitä henkilöitä eli heitä, joiden ei ole mahdollista saada keliakian ja siitä aiheutuvan gluteenittoman ruokavalion noudattamisen perusteella alle 16-vuotiaan vammaistukea. Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi myös eräitä lähinnä teknisiä muutoksia toimeentulotukilain säännöksiin.

Esitän lausuntonani seuraavan.

Annoin sosiaali- ja terveysministeriölle lausuntoni tätä asiaa koskevasta hallituksen esityksen luonnoksesta. Esittämäni muutos- ja korjausehdotukset on otettu nähdäkseni huomioon tässä käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä.

Koska asiassa on jo annettu perustuslakivaliokunnan lausunto, minun ei ole tarpeen arvioida hallituksen esitystä perustuslain 19 §:n eikä 6 §:n kannalta.

Pidän esitystä perusteltuna ja katson sen edistävän asiakkaan oikeuksia. Tämän takia minun ei ole tarpeen lausua ehdotetuista säännöksistä enemmälti.

Totean kuitenkin seuraavaa.

Keliakiaa sairastavien henkilöiden on sairauksiensa takia noudatettava erityisen tarkasti erityisruokavaliota. Erityisruokavalion noudattamisesta aiheutuneet erityismenot voivat olla huomattavasti suuremmat kuin nyt esitetty hyväksyttävä meno perustoimeentulotuessa.

Ehdotettu säännös ei kuitenkaan estä toimeentulotuen tarpeessa olevaa henkilöä hakemasta välttämättömiin menoihin (mukaan lukien ravintomenot) täydentävää toimeentulotukea. Täydentävää toimeentulotukea on myönnettävä, mikäli sen edellytykset täyttyvät. Kyse on hyvinvointialueen toimeentulotukiviranomaiselle kuuluvasta laillisuusharkinnasta.

Pelkästään siis se, että perusosaan kuuluvien ylimääräisten ravintomenojen määrää normitetaan hallituksen esityksessä tarkoitetulla tavalla, ei vielä merkitse, etteikö toimeentulotukea voitaisi yksilöllisen tarpeen perusteella myöntää hyvinvointialueen viranhaltijan päättämän tavoin täydentävänä toimeentulotukena tätä määrää enemmänkin.

Tältä osin jo asian valmisteluvaiheessa esittämäni huomiot on otettu huomioon asianmukaisesti hallituksen esityksen perusteluissa:

”Toimeentulotukimenot kokonaisuudessaan lisääntyisivät kuitenkin jonkin verran edellä arvioitua vähemmän sen vuoksi, että keliakian huomioiminen perustoimeentulotuessa todennäköisesti vähentäisi hyvinvointialueiden myöntämän täydentävän toimeentulotuen määrää. Siltä osin, kun keliakian aiheuttamia ylimääräisiä ravintomenoja olisi jo huomioitu henkilölle perustoimeentulotuessa, niitä ei tulisi enää korvata täydentävästä toimeentulotuesta” (s.8).

Edelleen perusteluissa on todettu seuraavaa:

”Jos henkilölle aiheutuu keliakiasta enemmän ylimääräisiä ravintomenoja kuin ehdotuksen mukainen 25 euroa, voisi henkilö hakea ylimeneviin kustannuksiin yksilölliseen harkintaan perustuvaa täydentävää toimeentulotukea hyvinvointialueelta” (s. 8).

Minulla ei ole edellä sanotun johdosta muuta lausuttavaa.

Apulaisoikeusasiamies
Mikko Sarja

Esittelijäneuvos
Tapio Rätty

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti asianhallintajärjestelmässä.